

*Н.С. Войтенко,
Б.І. Шатохін,
викладачі Економіко-правового коледжу
Міжнародного гуманітарного університету,
м. Одеса, Україна*

СТИМУЛЮВАННЯ ТА МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З МАТЕМАТИКИ

***Анотація.** Стаття присвячена пізнавальним та соціальним аспектам стимулювання і мотивації навчальної діяльності на заняттях з математики. Автори роблять висновок, що формування мотивації студентів є соціальним замовленням суспільства, що сприяє становленню особистості, її самореалізації.*

***Ключові слова:** навчальна діяльність, мотив, мотивація, стимулювання.*

У даний час вивчення основ математики залишається істотним елементом середньої освіти в силу того, що математика має величезний освітній, розвиваючий і виховний потенціал. Успішність процесу вивчення математики залежить, насамперед, від бажання студентів опанувати основами науки. Проблема стимулювання, спонукання студентів до навчання є надзвичайно актуальною в даний час.

Кожен викладач має твердо усвідомити, що одне з найважливіших і найскладніших його завдань – це формувати, розвивати в студентів стійку позитивну мотивацію до навчальної діяльності, яка спонукала б їх до наполегливої, систематичної навчальної роботи. Це, безумовно, значно підвищить ефективність навчальної діяльності студента.

Визнані методисти виділяють певні техніки мотивування: переконання; викликання інтересу; навіювання; делегування; закріплення позитивного враження.

Мотив навчальної діяльності – спрямованість студента на досягнення цілей суспільного розвитку, в тому числі на придбання знань, умінь і навичок, продиктованих його інтересами, внутрішніми потребами, а також зовнішнім середовищем [1].

Мотивація навчання – це комплекс факторів, які визначають мотиваційну тенденцію студента, яка, в залежності від його освітніх намірів і зовнішніх причин, може або активізувати, або гальмувати його навчальну діяльність [1].

Фактор мотивації навчання – це причина, суттєва обставина, рушійна сила, що сприяє активізації мотивів, ситуативних стимулів, інтересів, схильностей, які, в свою чергу, можуть зробити істотний вплив на цілеспрямовану навчальну діяльність [1].

Мотивація виконує кілька функцій: спонукає поведінку, спрямовує і організовує її, надає їй особистісний сенс і значимість.

У книзі Маркової А.К. «Мотивація навчання і її виховання у школярів» зазначено, що мотиваційна сфера складається з декількох аспектів: потреба, мотив і мета [2].

Мотив навчання – спрямованість студента на різні сторони навчальної діяльності.

Виділяють дві основні групи мотивів навчання:

- 1) *пізнавальні*, пов'язані зі змістом навчальної діяльності та процесом її виконання;
- 2) *соціальні*, пов'язані з різними соціальними взаємодіями студента з іншими людьми.

Підгрупи пізнавальних мотивів:

- 1) *широкі пізнавальні мотиви*. Полягають в орієнтації студентів на опанування нових знань, що розрізняються за рівнями. Дані рівні розрізняються глибиною інтересу до знань, серед яких може бути інтерес до нових цікавих фактів, явищ, суттєвих властивостей явищ, перших дедуктивних висновків або інтерес до закономірностей у навчальному матеріалі, теоретичних принципів та ін.;

2) *навчально-пізнавальні мотиви*. Полягають в орієнтації студентів на засвоєння способів одержання знань: інтереси до прийомів самостійного набуття знань, способів саморегуляції навчальної роботи, раціональної організації своєї праці;

3) *мотиви самоосвіти*. Полягають у спрямованості студентів на самостійне удосконалення способів одержання знань.

Дані пізнавальні мотиви забезпечують подолання труднощів студентів у навчальній роботі, викликають пізнавальну активність.

Підгрупи соціальних мотивів:

1) *широкі соціальні мотиви*. Полягають у прагненні одержувати знання, у розумінні необхідності навчатися. Тут великого значення набувають мотиви усвідомлення соціальної необхідності. До даних мотивів також можна віднести бажання студентів добре підготуватися до обраної професії;

2) *вузькі соціальні мотиви*. Полягають у прагненні зайняти певну позицію, місце у відносинах з оточуючими, одержати їхнє ставлення, заслужити в них авторитет. Дані мотиви пов'язані з потребою студента у спілкуванні, у прагненні одержати задоволення від процесу спілкування та налагодження стосунків з іншими людьми. Цей мотив також може полягати у різноманітних спробах самоствердження – у бажанні посісти місце лідера, впливати на інших студентів тощо.

3) *мотиви соціальної співпраці*. Полягає у тому, що студент не тільки хоче спілкуватися і взаємодіяти з іншими людьми, але й прагне усвідомлювати, аналізувати способи і форми своєї співпраці та стосунків із викладачем і одногрупниками. Даний мотив є важливою основою самовиховання, самовдосконалення особистості.

Згідно з дослідженнями, навчальна діяльність студентів збуджується як внутрішніми мотивами, пов'язаними зі змістом цієї діяльності і її виконанням, так і соціальними, пов'язаними з потребою зайняти певну позицію в системі суспільних відносин. Вивчення мотивів навчання має на увазі з'ясувати, заради чого вчиться студент і що спонукає його до навчання. Аналіз мотивації навчальної діяльності, показав, що у студентів, переважають соціальні мотиви.

Одним з найважливіших критеріїв педагогічної майстерності в сучасній психології вважається результативність роботи викладача, яка проявляється в стовідсотковій успішності студентів і такому ж їх інтересі до предмету [3, с. 38].

Організуючи навчально-виховний процес, необхідно опиратися на наступні мотиваційні принципи:

- діяльність повинна бути особистісно-значима, приваблива для студентів;
- повинні створюватися умови, що активізують реалізацію потенціалу всіх учасників заняття в ході їх спільної діяльності і при обговоренні результатів;
- кожен студент повинен мати можливість проявити і розвинути свої індивідуальні якості, що володіють сутнісною цілісністю (самовираження, самоствердження);
- спільна діяльність повинна бути цікавою, посилювати інтерес, пізнавальну активність.

Засобом підвищення мотивації були обрані нові освітні технології, які допомагають вирішувати важливі педагогічні завдання:

- постійно підтримувати навчальну мотивацію студентів;
- заохочувати їх активність і самостійність, розширювати можливості навчання та самонавчання;
- формувати вміння вчитися – ставити цілі, планувати і організовувати власну навчальну діяльність;
- розвивати навички рефлексивної та оціночної діяльності студентів.

Навчання математиці – це, в першу чергу, розв'язування задач. Уміння розв'язувати задачі – критерій успішності навчання математиці.

Фактори, що сприяють розвитку навчальної мотивації студентів за допомогою задач:

- фактори, пов'язані зі змістом задачі (новизна, відображення зв'язку з практикою, відображення історичного аспекту, цікавість, нестандартність питання);

- фактори, пов'язані з організацією діяльності під час рішення задач (усвідомлення мети рішення задачі, знання основних відносин і їх властивостей, закладених в завдання, математичне моделювання задачі);

- фактори, що визначаються відношенням між учасниками, залучення в діяльність за рішенням завдань (залучення студента в колективні форми роботи, відносини співпраці викладача і студента, допомога педагога у вигляді рад, настановлюють самого студента на правильне рішення, залучення викладачем студентів до оцінної діяльності і формування у них адекватної самооцінки).

Фактори, що сприяють розвитку позитивної мотивації студентів засобами форм організації навчально-пізнавальної діяльності:

- фактори, пов'язані з різноманітними формами занять (лекція, практичне заняття);

- фактори, пов'язані з різноманітними формами позакласної роботи (гуртки, факультативи, вечори, КВК, конференції та ін.).

Результат:

- Усвідомлене засвоєння студентами математичних знань, умінь, навичок;

- розвиток інтелектуальних умінь і навичок (аналіз змісту завдання, конструювання математичних моделей, синтез, узагальнення та ін.);

- розвиток комунікативних умінь і навичок;

- формування характеру, моральних рис особистості (інтелектуальної чесності, наполегливості, працелюбності та ін.).

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі в цілому і на заняттях з математики зокрема вирішить ряд актуальних проблем. До них, перш за все, відносяться:

1) створення позитивної мотивації до навчання;

2) підвищення якості навчально-виховного процесу, приведення його до сучасного рівня науково-технічного процесу;

3) реалізація ідей диференційованого підходу в процесі навчання, розвиток інтелекту;

4) реальна підготовка студентів до життя і роботи в інформаційному суспільстві, до праці в автоматизованому процесі, до професійної мобільності.

Використання комп'ютера на заняттях має бути доцільно і методично виправдане, а не служити даниною часу. До інформаційних технологій необхідно звертатися лише в тому випадку, якщо вони забезпечують більш високий рівень освітнього процесу в порівнянні з іншими методами навчання. При організації захисту проектів комп'ютер може стати ефективним помічником педагога. Звичайно, проведення «дослідів» на дошці, в зошиті має незаперечні переваги, але іноді, використання віртуальної лабораторії краще. Віртуальна лабораторія дозволяє вирішити ряд проблем, що виникають при навчанні предмету:

1) підвищення пізнавального інтересу до математики, спонукання позитивної мотивації до навчання;

2) відпрацювання і закріплення на практиці теоретичних знань, отриманих під час лекційних робіт;

3) виконання практичної частини навчального плану;

4) здійснення особистісно-орієнтованого підходу до студентів.

Таким чином, формування мотивації студентів є соціальним замовленням суспільства і нагальною потребою, що сприяє становленню особистості, її самореалізації в сьогоденні і в майбутньому. Тому викладач математики має використати всі можливості, щоб підготувати студента до свідомого навчання. Адже вектор успіху задають саме педагоги-математики, тому що мотивація і стимулювання навчальної діяльності на заняттях з математики підвищує рівень навчання студентів з інших дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маркова А.К., Орлов А.Б., Фридман Л.М. Мотивация учения и ее воспитание у школьников. – М.: Педагогика, 1983.
2. Маркова А.К., Матіс Т.А., Орлов А.Б., Формування мотивації навчання: кн. для вчителя. – Львів: Просвіта, 1990.
3. Аминов Н.А. Диагностика педагогических способностей / Н.А. Аминов. – М.: Изд-во «Институт практической психологии», 1997.
4. Бевз Г.П. Методи навчання математики : навч. посібн. / Г.П. Бевз. – К.: Генеза, 2010.
5. Щукина Г.И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе: учеб. пособие для студентов пед. институтов / Г.И. Щукина. – М.: Просвещение, 1979.

Н.С. Войтенко, Б.И. Шатохин. Стимулирование и мотивация учебной деятельности студентов на занятиях по математике. – Статья.

Аннотация. Статья посвящена познавательным и социальным аспектам стимулирования и мотивации учебной деятельности на занятиях по математике. Авторы делают вывод, что формирование мотивации студентов является социальным заказом общества, способствует становлению личности, ее самореализации.

Ключевые слова: учебная деятельность, мотив, мотивация, стимулирование

Natalia S. Voytenko, Boris I. Shatokhin. Incentive and Motivation of Educational Activity of Students in the Classroom for Math. – Article.

Summary. This article is devoted to some aspects of motivation and stimulation of learning activities in the classroom for Math and is relevant at all stages of the lesson .

Key words: motive, motivation and incentives.

УДК 323.113(=512.161):314.743"1991/2015"

Я.А. Волкова,

аспирант,

Институт социальных наук Одесского
национального университета им. И.И. Мечникова,
г. Одесса, Украина

ТУРЦИЯ КАК РОДСТВЕННОЕ ГОСУДАРСТВО: ФОРМИРОВАНИЕ СВЯЗЕЙ С РОДСТВЕННЫМ НАСЕЛЕНИЕМ В ПОСТБИПОЛЯРНЫЙ ПЕРИОД

Аннотация. В современном мире понятия “диаспора” и “родственное население” превращаются в важный элемент международных отношений. Многие страны работают над развитием инструментов публичной дипломатии, “мягкой силы” и расширением сферы своего влияния через их диаспоры. Формирование политики по отношению к родственным общинам стало одной из основных частей политики Турции, которая стремилась стать важной силой в регионе и в мире в условиях новых реалий по окончании Холодной войны. В данной статье освещаются особенности развития политики Турции по конструированию и укреплению связей с родственным трансграничным населением в посткоммунистический период, а также основные инструменты ее осуществления.

Ключевые слова: диаспора, родственное государство, родственное население, Турция.